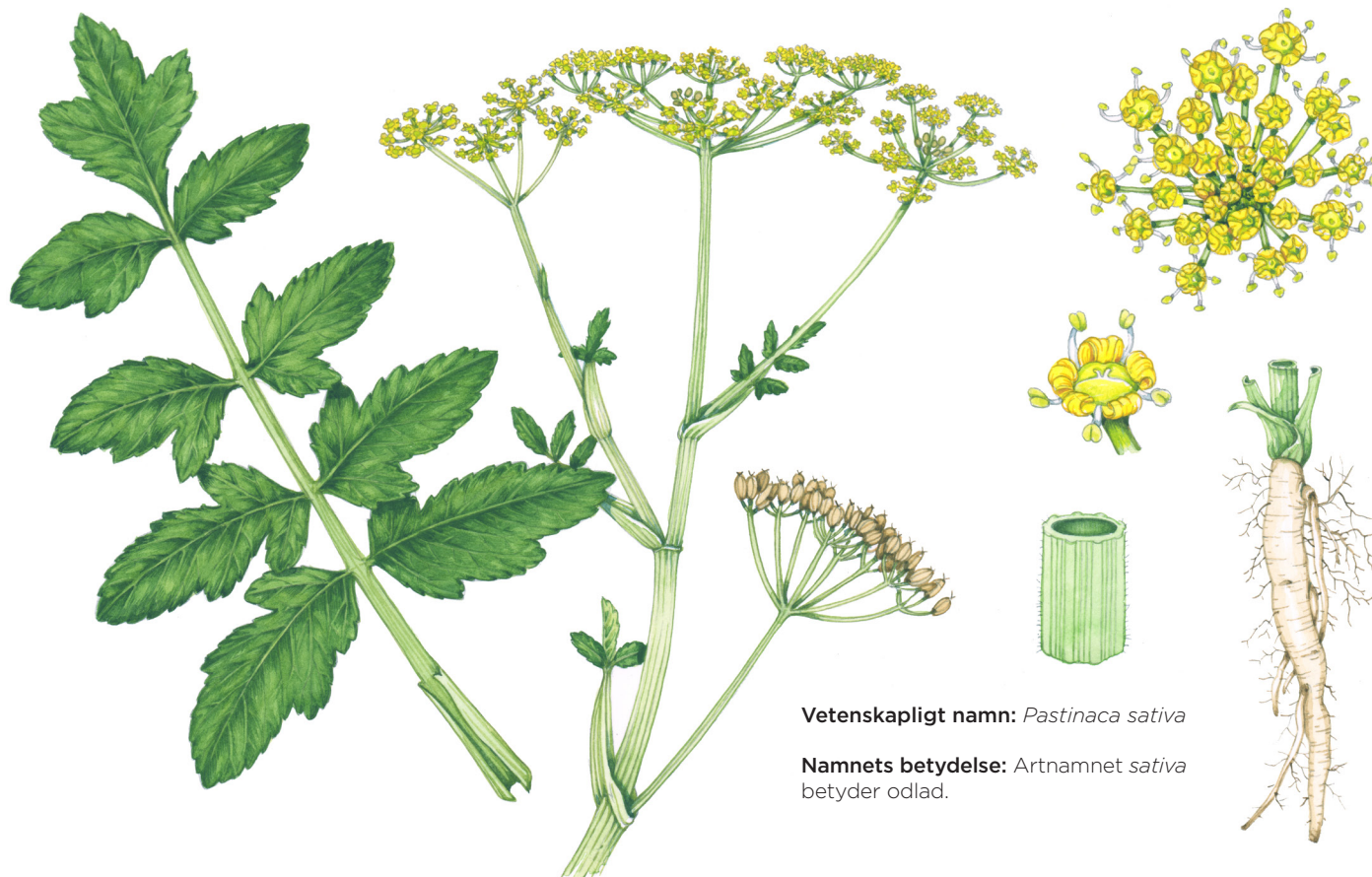

Vetenskapligt namn: *Pastinaca sativa*

Namnets betydelse: Artnamnet *sativa* betyder odlad.

PALSTERNACKA

Pastinaca sativa

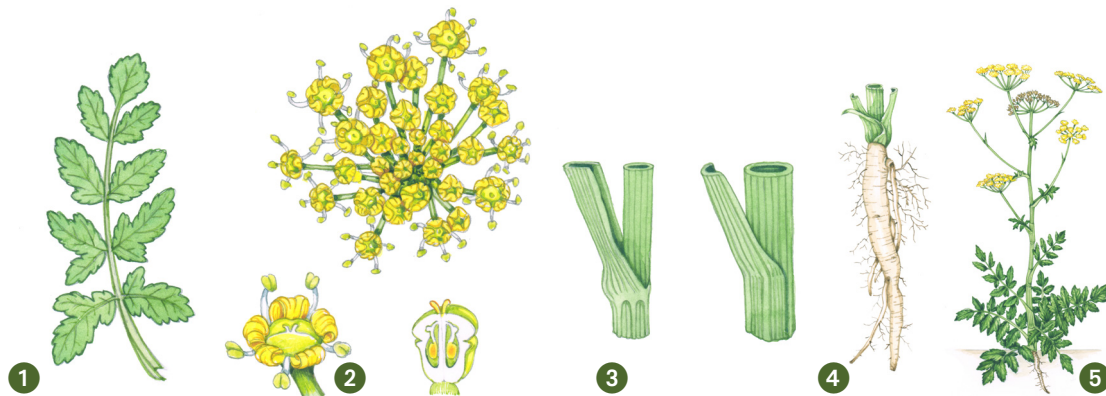
Palsternacka är en invasiv växt som trivs på obrukade fält och i vägrenar. I naturen blir pålroten inte lika tjock som den odlade. Den är ätbar från förstaårsplantor. Roten från andraårsplantan är oätlig. När palsternackan rymt från trädgårdar blir den lätt ostoppbar. Växten kan ge upphov till allvarliga bränn-skadeliknande hudskador.

Ursprung

Palsternacka kommer ursprungligen från Europa och odlas som grönsak. Den förvildade palsternackan är vanlig i Danmark, i Sverige främst i södra delarna, men finns ända upp till Norrland. Den förekommer även vilt i Norge. Högsommarens vägkanter lyser ofta gula av plantorna.

Så känner du igen palsternacka

Palsternacka är en tvåårig ört som kan bli upp till 1,2 meter hög. Den har en rot som är ätbar. Stjälken är upprätt, kantigt fårad. Bladen är vanligtvis parbladiga med tre till sex bladpar. Småbladen är breda med sågad kant. Palsternackan blommar i juli–augusti i klargult med en stor blomflock och flera något mindre flockar. Frukten innehåller vardera två frön, som sprids på hösten. Växten dör efter att ha producerat frön; den döda stjälken förblir stående genom vintern. Frön kan förbli livskraftiga i jorden i fyra år.

1. Bladen är vanligtvis parbladiga med tre till sex bladpar. 2. Palsternackan blommar i juli–augusti i klargult. Frukten innehåller vardera två frön. 3. Stammen är ihålig. Ovandel av stammen. (vänster). Nedre delen av stammen. 4. Roten är small och trög. 5. Kan bli upp till 180 centimeter hög.

Den vilda palsternackans frön mognar i mitten av sommaren. Fröna sprids främst med hjälp av vinden men kommer oftast inte mer än 2–5 meter från moderplantan. Frön kan även spridas genom ytvattenflöde eller genom att ätas av djur. Eftersom plantor förekommer längs vägar sprids den även genom att frön fastnar till exempel på bildäck och kan på så sätt transporteras långa sträckor.

Nationslistad

Palsternacka är ej listad på Sveriges förteckning över invasiva främmande arter men eftersom den är mycket invasiv bör du undvika att låta den gå i blom. Om du hittar palsternacka i naturen – rapportera in det till Artportalen via www.invasivaarter.nu

Varför ska den inte finnas i Sverige?

Palsternacka sprids framförallt från trädgårdar och produktionsodlingar och ses nu som en invasiv främmande växt i naturen. Saften från blasten kan ge svårläkta brännsårslika hudskador om man får den på sig och sedan exponerar huden för solljus. Precis som jätteloka. Berörda hudområden kan förbli missfärgade och känsliga för solljus i upp till två år.

Effekter på den biologiska mångfalden

Palsternacka kan snabbt breda ut sig och bilda stora bestånd, vilket resulterar i att andra växter trängs undan, något som i sin tur påverkar den biologiska mångfalden negativt i vissa livsmiljöer.

Effekter på samhället

Bekämpning och kontroll framförallt längs vägar är en kostnad för samhället.

Effekter i din trädgård

Om du odlar den i trädgården minimera spridningsrisken genom att inte låta växten gå i blom.

Effekter på din hälsa

Saften från blasten kan ge svårläkta brännsårslika hudskador om man får den på sig och sedan exponerar huden för solljus

Så här utrotar du växten

En viktig åtgärd för att bekämpa palsternacka är att klippa ner den innan den sätter frön. Nerklippning bör göras när primärblomman börjar blomma (juli–augusti) och bör upprepas (upp till tre gånger) för att säkerställa att inga frön produceras. Växter kan också dras upp för hand eller grävas upp.

All hantering måste göras med handskar, långa ärmar och byxor för att undvika hudkontakt och efterföljande UV-exponering.

Hantering av växtmaterial

Var försiktig vid hantering av växtavfall och jordmassor då de kan innehålla frön. Allt material som innehåller frön ska läggas i en hel sopsäck, som sedan sluts ordentligt och köras till den kommunala återvinningscentralen alternativt brännas om inte eldningsförbud råder. En del återvinningscentraler har specialcontainer enkom för farligt växtmaterial, annars ska det läggas i en behållare för brännbart material. Det ska absolut ej sorteras som växtavfall. Växten går bra att kompostera utan fröställningar.

Kemisk bekämpning

Palsternacka ska ej bekämpas med kemiska bekämpningsmedel.

Misstas för palsternacka

Botaniskt sett tillhör palsternackan selleriväxterna, (*Apiaceae*) och är släkt med bland annat hundkex, *Anthriscus sylvestris*, kirskål, *Aegopodium podagraria*, kummin, *Carum carvi* och persilja, *Petroselinum crispum*. Familjen innehåller också flera mycket giftiga arter som odört, *Conium maculatum*, sprängört, *Cicuta virosa* och vildpersilja, *Aethusa cynapium*.

Fakta om palsternacka

- Sprider sig med frön.
- Trivs i södra och mellersta Sverige.
- Nya bestånd kan orsakas av att frön följer med däck eller transporteras felaktigt.
- Palsternackan kan ge upphov till skador på huden.

